

СПІЛЬНІ МІЖНАРОДНІ ПРОЕКТИ – ЕФЕКТИВНИЙ ШЛЯХ РОЗВИТКУ Й УДОСКОНАЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО КІНО

*(оглядова довідка за матеріалами преси, Інтернету
та неопублікованими документами за 2017–2018 роки)*

Із огляду на те, що в сучасному світі рівень розвитку кінематографії як передусім високотехнологічного виробництва є індикатором розвитку країни, одна з найпотужніших галузей креативної економіки – кіно – приваблює в Україні все більше споживачів культурного продукту – творчих та бізнесових учасників.

В оглядовій довідці «Популяризація бренду „українське кіно” на вітчизняних теренах як основа формування національної самоідентифікації» було проаналізовано успішні шляхи промоції національного кіно, креативні вітчизняні проекти. Проте стрімкий розвиток кіноіндустрії передбачає зацікавленість «нашим» кіно не лише вітчизняних, а й іноземних гравців кіноринку – дні українського кіно в десятках країн, міжнародні фестивалі, конференції, спільне виробництво фільмів. Усе це не лише розвиває, наповнює український кінематограф, а й формує позитивний імідж України на міжнародній арені.

Саме тому в цій роботі увагу зосереджено на міжнародних кінопроектах України, зокрема копродукції.

Фільми, зняті спільно, часто прирівнюються до національних та користуються всіма пільгами, передбаченими законодавством. Крім того, офіційний статус фільму в копродукції дозволяє залучити іноземне інвестування. І головне – договір про спільне виробництво картини передбачає, що уряди всіх країн, які беруть участь у зйомках, надають максимальне сприяння «кіношникам» у вирішенні всіх питань – починаючи від спрощення отримання візи, перетину кордону, перебування на території країни персоналу, задіяного у роботі над фільмом, і закінчуючи імпортом-експортом спеціального обладнання, а також показом картини в кінотеатрах.

На думку продюсера української компанії Fresh Production Олега Щербини, копродукція дозволяє розширити потенціал міжнародних продажів та надає можливість використовувати цікаві локації, інтернаціональних акторів, урізноманітнювати сюжетну лінію, сприяє укомплектуванню виробничого бюджету з різних джерел.

У березні 2017-го року Президент України підписав Закон «Про державну підтримку кінематографії в Україні», в якому зазначено, що метою державної підтримки кінематографії є, зокрема, активізація міжнародного, міждержавного, зовнішньоекономічного співробітництва та покращення іміджу України на міжнародному ринку як країни, що має розвинену й висококонкурентну індустрію кінематографії. А також прописано нові механізми, що передбачають, серед іншого, й підтримку іноземних кінематографістів, які будуть знімати в Україні.

Субсидії з повернення частини витрачених коштів виробникам, які приходять знімати в Україну, є важливим елементом державної підтримки кіноіндустрії. Цей механізм називається «cash rebates» і ухвалений в новому законі, але для того, щоб він міг запрацювати, необхідні ще зміни до Бюджетного кодексу та відповідне фінансування.

Закон передбачає два види «cash rebates» – повернення коштом державної субсидії 16,6 % від загальної суми кваліфікованих витрат, здійснених в Україні, і повернення 10 % витрат на виплату винагороди акторам та авторам, що є нерезидентами України, якщо вони сплачують тут податки.

Це дуже потрібні нововведення, адже копродукційна система виробництва, – коли бюджет фільму складають кілька учасників, – набирає обертів у всьому світі. Такий підхід сприяє успіху й у створенні продукту, і в його прибутковості.

За Європейською конвенцією про кінематографічну продукцію спільного виробництва, підписаною й ратифікованою в Україні, станом на 2017-й рік уже створено 24 копродукційні фільми, дотичні до фінансування державою через посередництво Держкіно.

Україна вважається гарним партнером, бо має хороший національний фонд і виробничі компанії, а також тому, що готовий продукт може коштувати менше, ніж потрібно було б на його виробництво в Європі.

Максим Асадчий із компанії Pronto Film наголошує, що важливий не лише інвестиційний бік справи, а й національна складова, адже, крім фінансування, Україна може привабити різноманітними локаціями. «Той факт, що через Україну впродовж усієї історії пролягало багато шляхів і кордонів, ліній зіткнення цивілізацій, забезпечує нам велику кількість бурхливих подій, про які іноземцям цікаво робити кіно. А участь у проектах із видатними режисерами чи акторами дає Україні можливість бути причетною до більшої

кількості фільмів, що перемагають на провідних фестивалях та виходять у міжнародний прокат», – каже він.

Про те, що знімати спільні з Україною фільми престижно й надійно, свідчить і той факт, що все більше країн цікавляться нашим кіноринком. Так, на початку 2018-го року на щорічному фестивалі Ukraine on Film, який традиційно проходить у найбільшій культурній інституції Бельгії – Центрі образотворчих мистецтв BOZAR – для провідних кінокомпаній Бельгії відбулася презентація DISCOVER UKRAINE про перспективи копродукції з Україною [1–4].

А постійне представництво України при Раді Європи та Державне агентство України з питань кіно у співробітництві з мерією Страсбурга 6–14 жовтня 2017-го року організували перший Тиждень українського кіно у столиці Ельзасу (Франція) «Фокус на Україні – Focus sur l'Ukraine».

Мешканці Страсбурга, дипломати 47-ми держав-членів Ради Європи, співробітники секретаріату та органів Ради Європи, а також інституцій Європейського Союзу переглянули фільми «Чужа молитва» Ахтема Сеїтаблаєва, «Червоний» Зази Буладзе, «Сторожова застава» Юрія Ковальова, «Рідні» Віталія Манського та добірку короткометражок.

У рамках Тижня відбулися зустрічі керівництва Держкіно з представниками Європейського фонду підтримки кіновиробництва «Єврімаж» (Eurimages), кіноіндустрії Франції та українською громадою Ельзасу. Також пройшло обговорення продемонстрованих фільмів і перспектив розвитку українського кінематографу як складової європейського культурного простору.

«Ми були раді ініціювати перший в історії Страсбурга Тиждень українського кіно, яке набирає творчої та виробничої сили. Україні є що показати. Настав час зробити наступний крок і дати нашим кіномитцям нові можливості для міжнародної копродукції», – зазначив постійний представник України при Раді Європи, посол Дмитро Кулеба [5].

Такий захід мав величезне значення для нашої держави, бо вже 16-го березня 2018-го року в Єревані (Вірменія) відбулося 149-те засідання Ради правління Європейського фонду підтримки спільного кіновиробництва «Єврімаж», під час якого було розглянуто питання приєднання України до Фонду. У ході засідання пройшло обговорення національної доповіді України щодо ситуації у кіногалузі та відбувся обмін думками з українською делегацією щодо взаємної вигоди від членства України у «Єврімажі».

За результатами зустрічі українська сторона очікує від президента «Єврімажу» Кетрін Траутманн листа, що містить рекомендації Ради правління щодо членства України.

Директор кінотеатру «Жовтень» Людмила Горделадзе вважає, що це дуже важливо для українського кіно, оскільки означає не тільки нові можливості для міжнародної копродукції, фінансову допомогу, а й розширення кіноринку.

«Адже всі фільми, які знімаються за підтримки „Євримаж”, отримують обов'язковий прокат у міжнародній мережі кінотеатрів Europa Cinemas та інших, приєднаних до цієї мережі, яких понад тисячу в більш як п'ятдесяти країнах світу», – зазначила вона.

Голова Держкіно Пилип Ілленко наголосив, що розмова відбулася в позитивному та конструктивному руслі, бо за останні роки наша країна стала помітним копродукційним партнером на європейській арені, й додав: «Підтримка копродукційних проектів, особливо європейських, є нашою стратегією. Географія країн, із якими ми співпрацюємо, дуже широка. Важливо, що Україна є однією з небагатьох країн, в яких державна підтримка надається також і мейнстрімному кіно, адже ми хочемо створювати фільми, які побачить якомога ширша аудиторія» [6–8].

У 2006-му році австрійський режисер Ульріх Зайдль свою картину «Імпорт-експорт» знімав частково і в Україні за підтримки вітчизняної компанії Pronto Film. Саме ця спільна робота забезпечила копродукцію України з Австрією. А в 2017-му компанія Зайдля Ulrich Zeidl Filmproduktion знову почала співпрацювати з Pronto Film. Як результат співпраці – фільм дебютанта у великому кіно українця Юрія Речинського «Січень-березень» у конкурсі Роттердамського форуму.

Першою офіційною копродукцією в Україні вважають драму «Істальгія» Дарії Онищенко. Своїй появі в 2012-му році вона завдячує об'єднанню фінансових і виробничих зусиль учасників із трьох країн – українського Державного агентства з питань кіно й української компанії 435 Films, словацького кіноцентру See Film Pro, німецької компанії Neuesuper, фонду Bayerischer Rundfunk (BR) та Мюнхенського університету телебачення і кіно Hochschule für Fernsehen und Film München (HFF).

Саме відтоді, за словами журналіста Ярослава Підгори-Гвядзовського, Україна виникла на кінематографічних картах Європи і на сьогодні «зробила кроки семимильні, якщо зважити на попередній цілковитий параліч і стояння на місці». Продюсер «Істальгії» Ганна Паленчук цілком доцільно заявляє, що українська кінематографія давно вже інтегрувалася в ЄС [1].

Режисер Марина Степанська ділиться спостереженнями, що за кордоном немає запиту на якусь певну Україну, – там чекають автора з особливим поглядом і підходом, який зможе по-особливому показати певну історію, що насправді є універсальною, але з локальним забарвленням. І це авторське бачення позначить Україну як кінематографічну точку [9].

З цією думку погоджуються чимало українських режисерів, продюсерів, організаторів мистецьких кіноподій, підтверджуючи, що тема українських фільмів, особливо після Майдану, унікальна й цікава широкому загалу глядачів у світі.

Так, у 2018-му році одразу два українські фільми, які отримали підтримку Державного агентства України з питань кіно, потрапили до конкурсних програм Каннського кінофестивалю.

9 травня конкурсну програму «Особливий погляд» (Un Certain Regard) відкрила світова прем'єра фільму українського режисера Сергія Лозниці «Донбас». Фільм створювався у копродукції Німеччини, України, Нідерландів, Франції та Румунії, і в грудні 2017-го року був також профінансований фондом «Євримаж».

За словами Сергія Лозниці, тут важливим є шанс звернути на проблему Донбасу увагу найвимогливішої публіки – журі та глядачів Каннського фестивалю. «Наскільки я можу судити, це головна проблема нашого часу. Мова йде не про один регіон, країну чи політичну систему; мова про людство і цивілізації в цілому. Про кожного з нас – сьогодні», – пояснив режисер.

12 травня в рамках конкурсної програми *Semaine de la Critique* («Тиждень критики») відбулася світова прем'єра повнометражного художнього фільму «Жінка на війні» («Woman at war»), ісландського режисера Бенедикта Ерлінгссона. Фільм є копродукцією Франції, Ісландії та України.

Обидві стрічки були високо оцінені. Фільм «Донбас» отримав нагороду за кращу режисуру. Стрічку «Жінка на війні» нагороджено призом за найкращу музику – SACD (Authors' Society), який присуджується консорціумом письменників і композиторів. Картину також відзначено єдиною державною премією фестивалю – «Золота залізниця» від Асоціації залізничників-кінематографістів *Those of the rail*.

Також у рамках кіноринку *Marché du Film* компанія-дистрибутор *WestEnd Films* презентувала перший офіційний кадр із політичного трилера «Гарет Джонс» – спільного виробництва України, Польщі та Великої Британії, – прем'єру якого заплановано на 2019-й рік.

Знаково, що в 2018-му році найбільший кінофорум світу став і майданчиком для презентації української кіноіндустрії – українська команда представила велику кількість промоматеріалів, які ознайомлюють іноземних професіоналів із новими кінопроектами та станом розвитку національної кіноіндустрії.

Програму роботи Українського національного павільйону було заплановано таким чином, щоб максимально широко представити потенціал української кіноіндустрії на знаній професійній платформі *Marché du Film*, донести загальну інформацію про учасників, стан і досягнення українського кіноринку, професійні можливості для кіновиробництва та переваги копродукції із українськими партнерами [10–17].

Кінокритик, журналіст Ярослав Підгора-Гвяздовський переконаний, що вітчизняні фільми на іноземних ринках – один із найкращих шляхів підтримки

й розвитку українського кіно. Копродукція допомагає вітчизняним фільмам і творчим групам вийти на міжнародний рівень, наголошує і продюсер стрічки «Коли падають дерева» Ігор Савиченко. «Ще шість років тому більшість українських кінопроектів зовсім не мали міжнародного потенціалу, тепер же майже всі сценарії створюються, аби подорожувати світом, – каже він. – Успіхи українських фільмів 2013–2017-го років фактично проклали шлях для копродукції».

У 2017-му році дні й тижні українського кіно пройшли в Брюсселі, Ризі, Гельсінкі, Празі, Софії, Тбілісі, містах Лівану та Канади. А чимало копродукційних стрічок здобули нагороди на різноманітних кінофестивалях, у тому числі класу «А».

Так, українсько-німецька стрічка «Школа №3» у секції фільмів Generation 14plus здобула гран-прі фестивалю «Берлінале» (Німеччина). Цей фільм українка Єлизавета Сміт та німець Георг Жено разом знімали у Миколаївці. У стрічці – реальні історії 13-х підлітків, які навчаються у миколаївській школі та розповідають про свої життя і те, що пережили за три роки війни на Донбасі.

На фестивалі в Карлових Варах у позаконкурсній програмі було показано литовсько-український фільм «Стасіс» Мантаса Кведаравічюса, а в головній конкурсній програмі – кримінальний трилер «Межа» спільного українсько-словацького виробництва. До слова, «Межа» Петера Беб'яка перемогла на 18-му Міжнародному кінофестивалі в Аррасі у Франці, а також отримала нагороду за кращу режисуру Міжнародного кінофестивалю у Карлових Варах. Матеріали про стрічку з'явилися у відомих закордонних виданнях The Hollywood Reporter, Variety, Cineuropa [18].

Отже, якщо в Європі Україну вже добре знають і цінують як потенційного партнера, то в кінематографічному просторі Азійського регіону, зокрема на китайському ринку, який за обсягом поступається лише США, наша держава є ще недостатньо відомою.

Одним із потужних кроків, який зробила Україна, щоб змінити цю ситуацію, стала участь нашої держави в VIII Пекінському міжнародному кінофестивалі, який тривав із 15 по 22 квітня 2018-го року. Українська делегація вперше представляла українську кіноіндустрію на кіноринку фестивалю, організувавши роботу національного Українського стенда та взявши участь у спеціальних подіях. Усі українські активності в рамках кінофестивалю мали на меті представити Україну як потужного партнера, що пропонує вигідні умови для кіновиробництва, високий рівень професіоналів галузі, неповторні та різноманітні локації.

Важливим напрямом партнерства, який презентувала українська делегація в Пекіні, стало спільне кіновиробництво. Саме питанню китайсько-європейського співробітництва у сфері кіно було присвячено один із найбільш

очікуваних форумів на фестивалі – Sino-Foreign Film Co-production Forum, який також відвідали українські представники. Крім того, було проведено зустріч із китайською компанією China Film Co-Production Corporation (CFCC), яка відповідає за спільні проекти з китайською стороною на державному рівні.

«Це країна, яка має найбільшу кількість екранів (майже 51 тисяча!), і розвиток кіно в якій так само відбувається шаленими темпами... Саме тому співробітництво України та Китаю у кіногалузі є одним із пріоритетних завдань Держкіно та його приватних партнерів», – зазначив перший заступник голови Держкіно Сергій Неретін.

Український стенд, який працював під слоганом #UkraineIs-YourDestination, привернув значну увагу та став одним із найбільш відвідуваних на кіноринку. «Ми насправді вражені тим інтересом, який тут спричинила Україна. У перші два дні виставки наплив відвідувачів був просто величезним. Найчастіше китайці цікавляться українськими локаціями. І це не дивно, адже вони – унікальні», – поділилася враженнями виконавчий директор Української кіноасоціації Вікторія Яρμοшук [19–20].

Інші країни східного регіону також звертають увагу на територіальну привабливість України.

Так, індійський продюсер Іраклі Макацарія зазначає: «Індійці перебувають у постійному пошуку нових локацій. І Україна виявилася дуже цікавою для наших колег, оскільки територіально є найбільшою країною Європи і тут можна знайти різноманітні всесезонні локації та багатоманітну архітектуру».

Зважаючи на вторгнення Росії та її бойові дії на сході України, очевидним виглядає певний страх іноземних інвесторів. Утім, Іраклі Макацарія стверджує, що «ситуація, коли в Україну не хотіли їхати через хибні уявлення про високий рівень криміналу та війну, помінялася з появою в іноземних продакшенів повнішої й докладної інформації, а після ознайомлення з Україною, країна просто захопила місцями й наявністю всього потрібного для кіно – інфраструктури, техніки, талановитих кадрів і технічних груп» [1].

І допоки співпраця з країнами Азії ще тільки налагоджується, бо цей ринок, за словами голови Держкіно Пилипа Ілленка, дуже складний, закритий, обмежений квотами щодо кількості іноземних фільмів, які можуть вийти там у прокат, то співпраця з країнами ЄС із кожним роком стає все активнішою [21].

У 2017-му році кінокомпанії EAST-WEST Production (Київ), EIGHT35 (Париж), SEVEN 52 та Lagardère Studio оголосили про початок зйомок українсько-французької кінострічки «Останній крок». Проект фільму став одним із переможців Десятого конкурсного відбору Держкіно та отримав державну фінансову підтримку розміром 21 млн 630 тис. гривень. У головних

ролях задіяні актори світового рівня – Жан Рено, Сара Лінд, Джо Андерсон, Девід Гясі, Ігор Цишкевич.

Сценарист та режисер Фредерік Петіжан основною локацією для українсько-французького фільму «Останній крок» обрав саме Україну, гори Карпати. «На сьогодні ми відзняли вже близько 70% фільму. Я дуже радий, що знайшов в Україні потрібні мені локації, такі, які я собі уявляв під час написання сценарію. А ще мені пощастило працювати з командою справжніх професіоналів», – заявив Петіжан.

Виконавець головної ролі Жан Рено відзначив, що в Україні він справді почувався щасливим і сподівається, що зможе знайти тут іще якісь нові проекти, адже країна та люди дуже відкриті. Хоча французький актор уперше працює з українською командою, переконаний, що нині кінопродюсери мають звернути більшу увагу на Україну для зйомок фільмів.

Один із продюсерів фільму Олег Герман підкреслив, що зйомки «Останнього кроку» – надважливий етап для розвитку українського кіно та виробництва кіно світового рівня в Україні. За його словами, французькі представники знімальної групи за місяць зйомок змогли «відчути Україну».

Голова Держкіно Пилип Ілленко наголошує на тому, що досвід співпраці з кінопрофесіоналами зі світовими іменами є дуже важливим для України. Це стосується не тільки актора Жана Рено, а й зокрема, оператора Т'єррі Арбогаста, який вже не вперше працює над українським проектом. «Окрім цього, хочу наголосити на тому, що це дуже вигідний для України проект, оскільки українських проявів у фільмі ми отримаємо значно більше, ніж вклали коштів – всього 30% від загального бюджету. Майже весь фільм буде знято в Україні, й знімальна група в основному є українською», – зазначив Ілленко [22–24].

Серед документальних фільмів, знятих у спільному виробництві до 2018-го року, експерти виділяють україно-американо-британську картину «Зима у вогні», яку в 2015-му році було висунуто на «Оскар». Через рік у цю престижну номінацію потрапив фільм «Українські шерифи» (копродукція України, Латвії та Німеччини).

Найвідоміші художні стрічки – «Гніздо горлиці» (Україна – Італія), «Моя бабуся Фані Каплан» (Україна – Франція). Дві картини, зняті спільно з Грузією, – «Побачення наосліп» і «Тепер я буду любити тебе». «Z Джок» – спільне виробництво України та Англії, «Жива ватра» – українсько-польська копродукція, «Люби мене» – турецько-українська.

Стрічка «Люби мене» Марини Горбач та Мехмета Багадира Ера вже обійшла 30 фестивалів і зібрала з десятків призів. Вона була у прокаті в Туреччині, вже є домовленість про її прокат у Данії та США. Проте продюсер

Олена Єршова відзначає, що довгий час в Україні у прокаті цієї картини не був зацікавлений жоден вітчизняний дистрибутор.

Тут варто зазначити, що проект, який виходить на світову арену, має бути підтриманий національною кінематографією. «Навіть якщо прийде хороший режисер із прекрасною ідеєю, але з проектом, який не отримав підтримки на батьківщині автора, – шансів практично немає. Фінансування має бути підтвердженим і реальним, а не таким, як у нас зараз: виграли конкурс і гадаємо на кавовій гущі – придуть гроші чи ні», – каже засновник компанії ТАТО FILM і член журі Одеського міжнародного кінофестивалю Олена Єршова.

Олена – одна з небагатьох вітчизняних продюсерів, котрі активно налагоджують кінематографічну співпрацю з іншими країнами. Попри все, вона переконана, що розвивати українську кіноіндустрію, роблячи ставку саме на копродукцію, – перспективніше, аніж знімати фільми суто коштом вітчизняних інвесторів та держбюджету [25–26].

«Завжди краще знімати у спільному виробництві, аніж взагалі не знімати», – вважає і Владислав Лясковський, глава наглядової ради КМФ «Молодість».

«Сподіваюся, всі зусилля – і державні, і окремих продюсерів чи колективів, – призведуть до того, що ринок спільного кіновиробництва почне розширюватися. Це стосується і документального кіно, й ігрового. Очевидно одне: копродукція однозначно збагачує картини. І я не маю на увазі фінанси, хоча це питання, безсумнівно, спрощується при спільних зйомках. Мова йде про те, що коли на історію, традиції, ментальність України накладається аналогічний досвід іншої країни або країн, – такі творчі поєднання дають приголомшливі результати!», – каже Владислав Лясковський.

У тому, що копродукція – справа вигідна й перспективна, можна переконатися на прикладі Грузії. У 2011-му році країна стала 36 членом «Євримаж» й активно користується всіма перевагами такого членства. Проекти спільного виробництва за участі грузинських продюсерів отримали фінансування з фонду в розмірі близько €1,62 млн. [4]

В Італії, наприклад, копродукція розвинена мало. Аби заохотити спільне виробництво в Італії й розширити коло партнерів для копродукції, держава розробила нові інструменти, які реалізуються значною мірою через регіональні фонди.

Унікальним прецедентом став українсько-італійський фільм режисера Андреа Маньяні «Ізі», який вийшов у широкий прокат в обох країнах у серпні-вересні 2017-го року.

«Це вперше, коли фільм, що виробляється спільно з неіталійським партнером, отримав державне фінансування в Італії» – пояснює винятковість ситуації виконавчий продюсер картини Джанпаоло Сміралья [27].

За рейтингом найвпливовішої італійської газети La Repubblica, «Ізі» увійшов у десятку найкращих картин 2017-го року в Італії.

Головну роль у фільмі виконав молодий італійський актор Нікола Ночелло, а одну з другорядних – легендарна акторка Барбара Буше. Помітну роль зіграв також український актор Остап Ступка.

Стрічку було офіційно відібрано до конкурсу одного з найбільших міжнародних кінофестивалів світу – в Локарно (Швейцарія), – де Ночелло нагородили премією незалежних швейцарських критиків Voccalino d'Oro як «найкращого актора». Також «Ізі» отримав гран-прі 35-th Annecy Cinéma Italien – найбільшого фестивалю італійського кіно за межами Італії. Разом із нагородою, лауреати гран-прі обов'язково потрапляють в широкий прокат у Франції.

Зйомки тривали п'ять днів у містечку поблизу Венеції, місяць – в Україні. Фільмували у Києві, Трускавці, селах поблизу Стрия на Львівщині.

«Робити роуд-муві – це не проста річ, оскільки щодня ти маєш бути в іншому місці», – зауважила Юлія Чернявська, представник київської компанії Fresh Production. Вона вважає, що це не просто італійсько-український фільм, він європейський. Цю історію можуть зрозуміти люди в усій Європі.

«Фільм дуже добре сприйняла європейська аудиторія, – додає Кіара Барбо, продюсер із Італії. – П'ять тисяч людей переглянули його тільки на фестивалі у Локарно. Він сприймається добре не лише критиками чи журналістами, а й звичайними глядачами, які розуміють ці емоції» [28].

«Ізі» також переміг як найкращий дебютний фільм у конкурсі Fabrique du Cinema (премія аналітичного журналу італійської кіноіндустрії) та отримав приз від молодого журі на ювілейному 40-му Фестивалі італійського кіно у Вільрю (Франція). Крім того, стрічка брала участь у конкурсній програмі Бельгійського кінофестивалю в Остенді та Гельсінського міжнародного кінофестивалю. «Приз глядацьких симпатій» фільм завоював на міжнародному кінофестивалі короткометражних і повнометражних картин Lighthouse International Film Festival у Нью-Джерсі (США).

21 березня 2018-го року відбулася церемонія оголошення та нагородження переможців кінопремії David di Donatello – найпрестижнішої нагороди в італійському кінематографі, «італійського Оскара» – до п'ятірки фіналістів якого увійшов і фільм «Ізі» для отримання нагороди в номінаціях «Найкращий режисер-дебютант» та «Найкращий актор» [29–31].

Такий успіх і цієї картини, й інших, має величезне значення для розвитку українського кіно й створює позитивний імідж України.

Голова Держкіно Пилип Ілленко зазначає що фестивальні перемоги нового українського кіно – найкраще свідчення того, що український кінематограф впевнено відроджується. «Попереду ще багато наполегливої праці, але переконаний, що спільними зусиллями ми спроможні повернути

українському та міжнародному глядачеві цікавість до вітчизняного кінопродукту», – каже він [32].

Щодо подальшої співпраці України та Італії, Джанпаоло Сміралья професіоналам із України в галузі кіно радить звернути увагу на Міжнародний аудіовізуальний ринок (Il Mercato internazionale dell'Audiovisivo) в рамках Римського кінофестивалю (Rome Film Fest). Тут фахівці з різних країн мають змогу познайомитися з колегами, взяти участь в освітніх заходах та ознайомитися з можливостями копродукції та дистрибуції.

Варто зазначити, що в 2017-му році вперше в Римі відбулися Дні українського кіно. Італійська публіка й представники української діаспори побачили стрічки «Гніздо горлиці» Тараса Ткаченка, «Жива ватра» Остапа Костюка, «Трубач» Анатолія Матешка, «Моя бабуся Фанні Каплан» Олени Дем'яненко й «Білий птах з чорною ознакою» Юрія Ілленка.

У рамках заходу також пройшли зустрічі українських та італійських продюсерів, які обговорили можливості копродукції та майстер-клас, присвячений особливостям співпраці з європейськими кіноструктурами й фондами, організований італійськими компаніями Maia Workshops і 4roomsFilm. Голова Держкіно Пилип Ілленко виступив із презентацією розвитку кінематографу в Україні та можливостями спільного кіновиробництва між Україною й Італією [33].

На думку кінокритика Ярослава Підгори-Гвядзовського, будь-який проект зі спільним міжнародним виробництвом – це довга історія кропіткої роботи, яка тягнеться роками в тіні глядацької уваги, поки проект нарешті не буде доведено до фестивального або кінотеатрального релізу. Є основні – початкові чи проміжні точки дотику продюсерів. Зокрема, кіноринки, далі – різноманітні воркшопи, студії, організовані кіноінститутами, а в межах фестивалів та кіноринків – пітчинги або представлення проектів, які перебувають на стадії виробництва чи фіналізації [1].

Є й складнощі, які можуть спіткати знімальну групу, що створює копродукційну стрічку. По-перше, це пошук історії – не просто знайти сюжет, який буде однаково цікавим і в Україні, і, наприклад, у Німеччині чи Франції. Крім того, під час спільної роботи можуть виникнути творчі тертя – через різницю в менталітеті, різні погляди на трактування одних і тих же подій. Особливо якщо йдеться не про дві, а про три-чотири країни. Тому важливо, щоб за роботу над фільмом бралася дуже згуртована команда – щоб у разі виникнення розбіжностей, вони швидко залагоджувалися [4].

Проте, незважаючи на всі складнощі, на сьогодні копродукція є найоптимальнішою формою існування європейського кіно. Бо не лише Україні, а й більшості країн Європи важко реалізовувати проекти самостійно для власного ринку. А створення спільних проектів охоплює відразу кілька ринків, і

кожна країна від цього лише виграє. «Це наше кіно» – може сказати кожна з країн, яка долучилася до створення фільму, – підкреслює продюсер, а також засновник прокатної компанії «Артхаус Трафік» Денис Іванов.

Інтеграція в систему європейської копродукції дає відразу декілька ефектів: збільшення аудиторій, культурний обмін, відкриває нашу країну світові, інтегрує нас в європейську бізнесову і культурну спільноту, дає дуже важливий практичний досвід кіновиробництва [34].

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Підгора-Гвяздовський Я. Копродукція в Україні: приклади спільного виробництва [Електронний ресурс]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: <http://detector.media/rinok/article/134311/2018-02-02-koproduktsiya-v-ukraini-prikladi-spilnogo-virobnitstva/>.

2. ЗАКОН УКРАЇНИ Про державну підтримку кінематографії в Україні (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 20, ст.240) [Електронний ресурс]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1977-19>.

3. У Брюсселі стартують щорічні Дні українського кіно [Електронний ресурс]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: <http://i-pro.kiev.ua/content/u-bryusseli-startuyut-shchorichni-dni-ukrayinskogo-kino>.

4. Лясковський В. За останні десять років Україна на умовах спільного виробництва зняла близько 30 художніх і понад 20 документальних фільмів [Електронний ресурс]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: <https://nv.ua/ukr/opinion/liasovsky/z-kim-ukrajina-znimaje-filmi-697893.html>.

5. У Страсбурзі вперше відбудеться Тиждень українського кіно «Фокус на Україні» [Електронний ресурс]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: <http://www.unn.com.ua/uk/news/1688079-u-strasburzi-vpershe-vidbudetsia-tyzhden-ukrainskoho-kino-fokus-na-ukraini>.

6. KYIV MEDIA WEEK 2017: особливості успішної міжнародної співпраці у кіногалузі [Електронний ресурс]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: http://dergkino.gov.ua/ua/news/show/1191/kyiv_media_week_2017_osoblivosti_ushpishnoyi_mizhnarodnoyi_spivpratsi_u_kinogaluzi.html.

7. Ілленко поділився добрими новинами про євроінтеграцію українського кіно [Електронний ресурс]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/2395338-illenko-podilivsa-dobrimi-novinami-pro-evrointegraciju-ukrainskogo-kino.html>.

8. Рада правління «Єврїмажу» обговорила питання приєднання України до цієї міжнародної організації [Електронний ресурс]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: http://dergkino.gov.ua/ua/news/show/1436/rada_pravlinnya_

yevrimazhu_obgovorila_pitannya_priiednannya_ukrayini_do_tsiieyi_mizhnarodnoyi_organizatsiyi.html.

9. Глушко М. Марина Степанська: «Немає запиту на якусь певну Україну, в кіно чекають на автора з особливим поглядом і підходом». [Електронний ресурс]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: https://ukr.lb.ua/culture/2018/04/24/395957_marina_stepanska_nemaie_zapitu.htm

10. Оголошено програму Українського нащавільйону на 71-му Каннському кінофестивалі [Електронний ресурс]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: <http://vglcinema.com/blog/ogolosheno-programu-ukrayinskogo-naspravilyonu-na-71-mu-kannskomu-kinofestivali/>.

11. Український павільйон викликав ажіотаж на Каннському кінофестивалі [Електронний ресурс]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: <https://www.infa.ua/ukrayinskyj-paviljon-vyklykav-azhiotazh-na-kannskomu-kinofestyvali/>.

12. Український фільм про Донбас відкриє Каннський фестиваль [Електронний ресурс]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: <https://www.obozrevatel.com/ukr/kino/news/ukrainskij-film-pro-donbas-vidkrie-kannskij-festival.htm>.

13. Український фільм отримав нагороду на Каннському кінофестивалі // Газета по-українськи. – 2018. – 17 трав.

14. Український фільм отримав нагороду на Канському кінофестивалі // Новое время. – 2018. – 17 трав.

15. Тасбулатова Д. «По той бік надії» // День. – 2018. – 13 трав.

16. Показали перші кадри про британця, який розповів світові про голодомор в Україні // Газета по-українськи. – 2018. – 11 трав.

17. У Каннах презентували перший офіційний кадр політичного трилера «Гарет Джонс» про Голодомор // День. – 2018. – 11 трав.

18. Зінченко Л. 2017-й кінематографічний: рік нового закону, копродукцій, фестивального успіху та гучних національних прем'єр [Електронний ресурс]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: <http://detector.media/rinok/article/133863/2018-01-19-2017-i-kinematografichnii-rik-novogo-zakonu-koproduktsii-festivalnogo-uspikhu-ta-guchnikh-natsionalnikh-premer/>.

19. Підсумки участі України у 8-му Пекінському міжнародному кінофестивалі [Електронний ресурс]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: <http://www.ukrkino.com.ua/kinotext/news/?id=9570>.

20. Жмудовська О. Що новенького в кіно // Слово Просвіти. – 2018 – 16 квіт.

21. Широкова В. Голова Держкіно Пилип Ілленко: У світі формується уявлення, що українське кіно відродилося [Електронний ресурс]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: <https://life.pravda.com.ua/culture/2017/09/15/226475/>.

22. Українсько-французький фільм із Жаном Рено вже відзнятий на 70%, – режисер [Електронний ресурс]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: https://zik.ua/news/2018/03/23/ukrainskofrantsuzkyu_film_iz_zhanom_reno_vzhe_vi_dznyatyu_na_70__rezhyser_1291245.

23. Туманова Т. Президент – Жану Рено: саме в Україні сьогодні варто знімати кіно [Електронний ресурс]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: <http://www.unn.com.ua/uk/news/1720337-president-zhanu-reno-same-v-ukrayini-sogodni-var-to-znimati-kino>.

24. Картер С. В Україну на зйомки фільму приїхав Жан Рено [Електронний ресурс]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: <http://www.unn.com.ua/uk/news/1717105-v-ukrayinu-na-zyomki-filmu-priyikhav-zhan-reno>.

25. Олена Єршова: «Система держфінансування українського кіно – далека від ідеалу» [Електронний ресурс]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: <http://tatofilm.com/kultinsight/>.

26. Олена Єршова: «Молоді українські кінематографісти мають висловити біль» [Електронний ресурс]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: <http://tatofilm.com/bil/>.

27. Продюсер фільму «Easy» презентував можливості для кіновиробництва в Італії [Електронний ресурс]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: <https://empr.media/%D0%BA%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0-ua/%D0%BA%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0/>.

28. Баран Л. Як італієць знаходить себе в Україні. Фільм «Ізі» представили в Івано-Франківську [Електронний ресурс]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: <http://www.galka.if.ua/izi/>.

29. Українсько-італійський фільм «Ізі» увійшов в десятку кращих стрічок в Італії у 2017-му [Електронний ресурс]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: <https://prm.ua/ukrayino-italiyskiy-film-izi-uviyshov-v-desyatku-krashhih-strichok-v-italiyi-u-2017-mu/>.

30. Фільм «IZI» на David di Donatello [Електронний ресурс]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=-Zpk3g45fJqo&feature=youtu.be>.

31. На кінофестивалі у США український фільм «Ізі» отримав «Приз глядацьких симпатій» [Електронний ресурс]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: <https://uatv.ua/na-kinofestyvali-v-ssha-ukrayinskyj-film-izi-otrymav-pryz-glyadatskyh-sympatij/>.

32. Фільми «Ізі» та «Випуск'97» отримали нагороди 70-го Міжнародного кінофестивалю у Локарно [Електронний ресурс]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: http://dergkino.gov.ua/ua/news/show/1141/filmi_izi_ta_vipusk97_otrimali_nagorodi_70_go_mizhnarodnogo_kinofestivalyu_u_lokarno.html.

33. Нарешті з хепі-ендом: українці показали своє кіно в Італії [Електронний ресурс]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: <http://svitua.com.ua/news/201706/3913-nareshti-hepi-endom-ukrayinci-pokazaly-svoye-kino-italiyi>.

34. Качкан А. Копродукція в кіно відкриває Україну світові – Ілленко [Електронний ресурс]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/27562939.html>.

Матеріал підготувала

М. Б. Лелик,
головний бібліограф відділу НАУІ
Інформцентру з питань
культури і мистецтва

Комп'ютерне опрацювання та редагування ***І. Г. Піленко***

Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 0,9. Б/т. Зам. 66. Безплатно

НБУ імені Ярослава Мудрого, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278-85-12